

PRESENTACIÓ

No hi ha dubte que l'educació viu en les darreres dècades un creixement espectacular en tots els ordres. Ben mirat, es pot dir que el seu creixement ha estat exponencial, de manera que els abordatges clàssics sobre el fet educatiu —que van mantenir la seva vigència fins als anys seixanta del segle passat— s'han fet del tot insuficients. Justament fou llavors quan la teoria general de sistemes i la cibernètica van ser aplicades per primera vegada amb èxit a l'educació. Certament, les coses han canviat darrerament perquè tot un seguit de novetats en el camp del pensament —entre les quals destaquen les teories del caos i de la complexitat, la interdisciplinarietat i la transdisciplinarietat— també han influït sobre la pedagogia que, a més a més, veu com la tecnologia educativa —tal com correspon a una societat postmoderna, ultramoderna o hipermoderna— es fa cada dia més urgent i necessària.

Sovint aquests tipus d'enfocaments innovadors s'han donat en l'àmbit de la teoria de l'educació, hereva de l'antiga pedagogia general. Ara bé, no sovintegen els treballs i estudis realitzats des d'una perspectiva didàctica i curricular, que vol enfocar aquestes noves maneres d'apropar-se a la realitat —que se singularitzin per la seva vocació holística i globalitzadora— des de la doble visió teòrica i pràctica. Tant és així que avui sembla oportú allunyar-se dels plantejaments atomitzadors i segregadors que analitzen la realitat educativa en una mena de compartiments estancs quan sabem —i així ens ho diuen disciplines com la biologia— que tot, al marge del reconeixement explícit de la pluridisciplinarietat, s'afaiçona d'una manera connectada i interrelacionada. En efecte, avui som lluny d'una fragmentació de la ciència i el que s'imposa són estudis globals que posen l'èmfasi en la importància de la complexitat que ofereix un nou paradigma —cosmovisió, hauríem dit només fa uns quants anys—, que es caracteritza, justament, per veure l'educació com un fenomen complex, sistèmic i obert que, encara que a voltes sembli que tendeixi al caos i al desordre, busca

els lligams i els vincles d'aquest món plural i divers que demana a la pedagogia solucions als grans reptes que tenim davant nostre.

Per tal d'intentar respondre aquests interrogants, hem coordinat el monogràfic que presentem a continuació. Podem dir que, a grans trets, els articles aplegats responen a tres dinàmiques diferents i complementàries. En un primer bloc trobem els treballs de la professora María Cándida Moraes, dels professors Josep Bonil Gargallo i Rosa Maria Pujol Villalonga, i de les professores Núria Rajadell i Núria Serrat, que, des de diferents horitzons, aborden la qüestió de la complexitat. El treball de María Cándida Moraes situa el tema de la complexitat en les seves adequades coordenades teòriques, mentre que els dos articles següents donen respostes educatives al tema de la complexitat des de l'activitat científica escolar i des de la didàctica del patrimoni. Seguidament el professor Joan Mallart ofereix un article que s'insereix en la tradició de la pedagogia humanista, des de la qual aporta arguments a benefici d'un dels problemes que més incidència té avui en un món complex i competitiu: la manca de motivació de molts dels nostres alumnes. Finalment, s'inclouen dos articles que plantegen la qüestió de la tecnologia educativa des de la perspectiva de la navegació a través de la xarxa, aspecte cabdal en aquest món virtual i neonòmada en què vivim. Només ens resta agrair a totes les persones que han participat en aquest monogràfic la seva valuosa col·laboració, que, en conjunt, ofereix un esplet de treballs que donen llum sobre l'estat actual de l'educació i, el que és més important, sobre el seu futur immediat.

IMMACULADA BORDAS I ALSINA